

Nikšić

Dragan Karadžić

Galerija Forum, Nikšić, april 1989.

Nakon Lubarde i Branka Filipovića Fila, čije je umjetničko djelovanje ipak vezano za drugu sredinu, Dragan Karadžić je prvi crnogorski umjetnik koji se sistematski bavio apstraktnim slikarskim izrazom, i u tom smislu njemu pripada neosporna istorijska zasluga. U njegovom

Dragan Karadžić, *Unizani prostori*, 1988.

radu, od početka do danas, putanja je logična, kontinualna: od prvih slika, pažljivo građenih, materijски bogatih, prigušenih, frontalnih lubardijanskih »ploča«, sa prepoznatljivom referencom na tipične prizore lokalnog pejzaža, preko prostorno raščlanjenih, prazninama bogatih, »lakših«, prozirnijih, ponekad konceptualno artikuliranih slika ispunjenih i elementima neke tajne, sitne kaligrafije što svjedoči o putovanju u prostore nedokučive lakim pogledima, do posljednjih radova u koje se ponovo vraća materija boje preko čitavog slikovnog polja, i koji su izgubili skoro svaku referencu spram svijeta vidljivosti. A kako da se ove potnije slike, opet, prema osjećanju koje u njima dominira mogu podijeliti u dvije grupe: tihe, smirene, meditativne strukture kao tragovi egzistencije osjetljivog lirskog subjekta, i dinamične, uskomešane, »barokne« slike sa moćnim crnim kaligrafskim znakovima koji kao da svjedoče o tome kako se u umjetnikovu mirnu, meditativnu prirodu, pred naletom nekog neumoljivog susreta sa svijetom realiteta zavlači neki duboki nemir. A za razliku od onih prvih slika, koje su na izvjestan način realizovane, izvođene slike, slike što i za samog umjetnika podrazumijevaju određeno posredovanje, određenu distancu, erotiku (*raz*)gledanja, ove posljednje pored erotike gledanja sadrže i svojevrsnu erotiku tijela, gestualno širenje polja egzistencije, koje se kroz libidinalni hod ruke ukazuje i kao eminentno polje užitka.

Na kraju, bez obzira na razlike koje je moguće uočiti među tipovima slika što ih

razrađuje Dragan Karadžić, a koje u suštini svjedoče o njegovoj radoznalosti i izrazito istraživačkom duhu, u čitavom njegovom opusu postoje i izvjesne temeljne zajedničke osobine, od kojih ovdje navodimo samo neke: to je, iznad svega, jasna svijest o realitetu ograničene slikarske površine, slike-plohe, autonomnog, suverenog polja zbivanja, zatim, to su temeljitost u radu, poetsko, lirsko osjećanje svijeta, meditativnost, ali i promišljenost i svojevrsan duh mjere, *l'esprit de mesure*, koji prožima sve njegove slike i pomiruje protivrječnosti.

Petar Ćuković

Gornji Milanovac

Prvi bijenale jugoslovenske minijaturne umetnosti

Zavičajni muzej, decembar 1989 – januar 1990

Malo udruženje likovnih i primenjenih umetnika Gornjeg Milanovca uspjelo je, uloživši mnogo volje, truda i entuzijazma, da organizuje Prvi bijenale jugoslovenske minijaturne umetnosti, jedinstvenu umetničku smotru koja je okupila preko tri stotine umetnika sa dvostruko više dela u osam oblasti likovnog i primenjenog stvaralaštva. Na taj način se javnosti predstavila jedna periferna kulturna sredina koja do sada nije imala ni tradiciju ni iskustvo u delatnostima ovakve vrste. Ujedno ovom inicijativom se nastavlja proces demetropolizacije kulture, koji često, pa i ovoga puta, našoj savremenoj umetnosti donosi nove vrednosti i istinsku stvaralačku svežinu.

Mali format je stvaralačka igra, ali i više igre. On je odraz trenutka zabeleženog u umetnikovom sećanju, početak konačnog i kraj beskonačnog stvaralačkog viđenja, lični pečat umetnikovog zemaljskog bića. Minijatura je samo trenutak istine. Šest stotina minijaturnih dela grade jedinstvenu sliku sveta i ideja i nadahnjuju ovu, po značaju, veliku kutlurnu manifestaciju.

Na Prvom bijenalu minijaturne umetnosti zastupljeno je osam izloženih kategorija. To su slikarstvo, grafika, skulptura, crtež, fotografija, keramika i staklo, tekstil i mixed media. Najzastupljenije su tehnike slikanja, skulpture, grafike i crteža, dok je odziv iz preostalih oblasti znatno slabiji. Izložba je zavrjedela nekoliko krupnijih imena naše moderne umetnosti, a među njima treba svakako pomenuti Miću Popovića, Ljubicu-Cucu Sokić, Vangela Naumovskog, Božidara Damjanov-

skog, Branibora Debeljkovića, Milinka Stefanovića, Klavdija Tutu, Miodraga Nagornog, Andreja Tišmu. . . (Najveći broj autora su manje poznati stvaraoci, a po kvalitetu su se naročito istakli Sadko Hadžihasanović, Ana Viđen, Rodoljub Anastasov, Josip Butković, Milan Miletić. . .)

Stručni žiri na čelu sa Nikolom Kusovcem dodelio je nagrade Bijenala. Grand prix je pripao *Ljubici-Cuci Sokić* a deset ravnopravnih nagrada dobili su: za slikarstvo *Vlastimir Nikolić, Rada Selaković i Sadko Hadžihasanović*, za crtež *Klavdij Tuta i Rodoljub Anastasov*, za grafiku *Dušan Đokić*, za skulpturu *Ana Viđen i Dra-*

Ljubica-Cuca Sokić, *Bez naziva I*, tempera na papiru, 7 x 6,5 cm

gan Nikolić, za fotografiju *Branibor Debeljković* i za keramiku i staklo *Aranka Mojak Ari*. Nagrade u kategoriji tekstila i mixed medie odlukom žirija nisu dodeljene.

Pored redovnih dodeljene su i tri posebne nagrade. Nagradu ULUPUDS-a »Nebojša Mitrić« za skulpturu dobila je *Zorica Janković*, nagradu »Dečjih novina« za grafiku *Josip Butković* i nagradu muzeja »Oplenac« iz Topole za slikarstvo, *Milan Miletić*.

Prvi bijenale jugoslovenske minijaturne umetnosti se slobodno, smelo i sa optimizmom otisnuo u uzburkanu društvenu i političku situaciju jugoslovenskog trenutka. Savremena umetnost naše zemlje nije do sada imala izložbu koja bi na jednom mestu okupljala gotovo sve oblasti likovnog i primenjenog stvaralaštva iz raznih sredina, pa je pažnje vredan podatak da su se u Gornjem Milanovcu stekli autori iz preko pedeset umetničkih centara. Nepostojanje republičkog ili nacionalnog ključa pomoglo je orijentaciji da se što iscrpnije i pažljivije načini presek najvažnijih zbivanja na jugoslovenskoj umetničkoj sceni. Mali format je u toj situaciji poslužio kao najmerodavniji i najosetljiviji barometar.

Radoš Gačić